

Els capítols de l'ajuda atorgada per la vila de Cervera al rei Pere el Cerimoniós l'any 1351*

PERE VERDÉS I PIJUAN
Institució Milà i Fontanals (CSIC-Barcelona)

Introducció

A partir de l'any 1347 la Corona catalanoaragonesa va haver de fer front a la revolta dels Dòria a Sardenya i l'any 1350 el conflicte va adquirir una escala mediterrània quan la Corona s'alià amb Venècia contra Gènova, la qual tradicionalment havia donat suport als rebels sards¹. Aquell any el monarca convocà una Cort general a Perpinyà i demanà un subsidi per sufocar la rebel·lió a Sardenya que havia d'obtenir-se a través de la implantació d'un impost triennal sobre les compravendes de vi, cereals, carn i draps (*imposicions*). L'ajuda, però,

* Aquest treball està fet gràcies a una beca per la formació d'investigadors de la generalitat de Catalunya (CIRIT) i s'inscriu en el Projecte d'Investigació "La fiscalidad real en cataluña (s.XIV-XV)" dirigit per Manuel Sánchez Martínez i amb el finançament de la DGICYT (PB-92-0848-C02-02).

1. Una bona síntesi sobre tots aquests esdeveniments pot trobar-se a G. MELONI, *Gènova e Aragona all'epoca di Pietro il Cerimonioso, I (1336-1354)*, Pàdua, 1971.

va quedar en suspens davant la negativa del braç eclesiàstic a percebre l'impost en les seves terres sense una autorització papal².

Durant el gener de 1351, en el marc dels pactes amb la república veneciana, Pere el Cerimoniós es va comprometre a preparar divuit galeres. Per tal de finançar aquesta armada, paralitzada l'ajuda demanada a Perpinyà, el rei es dirigí a les ciutats, viles i llocs del seu domini, entre les quals hi havia Cervera. En el decurs de la primavera de l'any esmentat Barcelona i d'altres viles enviaren els seus representats a la ciutat comtal i concediren un subsidi particular al rei Pere³ i així mateix ho feren els llocs reials del Rosselló, Vallespir, Conflent, Capcir, Baridà i la Vall de Ribes, reunits a Perpinyà⁴. Pel que fa a Cervera, envià els seus síndics, Arnau de Mecina i Ramon Pere, a Girona, on les universitats reials del ducat de Girona i vegueria de Cervera, reunits al convent dels Framenors d'aquella ciutat, atorgaren als representats del rei un subsidi de 12.400 lliures de Barcelona.

Els síndics van prometre mantenir una galera del rei a la mar durant dos anys i els diners de l'operació havien d'obtenir-se via *imposicions*. Aquest impost indirecte es concedia per dos o, si no n'hi havia prou, tres anys a partir del primer de maig i es cobraria de la forma que decidissin els regidors locals. Dos terços de l'impost servrien per pagar les 12.400 ll.b. promeses al rei i un terç 3.100 ll.b.-correspondria a les universitats. L'ajuda estava condicionada a l'obtenció del permís papal demanat a Perpinyà i, per tant, en cas que s'obtingués l'esmentada llicència, el subsidi i la *imposició* ara concedits cessarien i entraria en vigor l'acord de Perpinyà⁵. Bonanat de Tornavell, ciutadà de Girona i Bernat Juncar, de Manresa, foren nomenats administradors i distribuïdors dels diners de l'ajuda que havien de dipositar-se en la taula de Francesc de Savarrés i Guillem Jordà, canviadors de Girona.

2. Per tota la qüestió financera i fiscal vegeu M. SÁNCHEZ, *Parlaments y fiscalidad en Cataluña: las profertas para las guerras mediterráneas.*, XV Congreso de Historia de la Corona de Aragón, Jaca, 1993 (en premsa).

3. *Ídem*.

4. ACA, C., reg. 892, f. 190 r.-194v..

5. El 27 d'octubre de 1351, Climent VI donava llicència perquè el subsidi de Perpinyà pogués ser percebut en terres de l'Església (ACA, C., reg. 1320, f. 167 v.).

A continuació presentem la transcripció dels capítols d'aquesta ajuda, conservats en un pergami de l'Arxiu Municipal de Vic⁶. Mancats d'uns criteris únics d'edició de text a la revista hem optat per seguir les normes habituals: resoldre abreviatures, introduir signes de puntuació i accentuació, presentar paraules que presentin dificultats de lectura entre claudators, regularitzar l'ús de majúscules...etc.

Text

1351- abril-12 i 13. Girona.

Subsidi de 12.400 lliures atorgades, amb motiu de la revolta de Sardenya i la guerra contra els genovesos, pels síndics i procuradors de les ciutats, viles i llocs del Ducat de Girona i de la vegueria de Cervera, per armar una galera i tenir-la al mar per dos anys. En virtut de la present, restaven autoritzats a posar imposicions durant un trienni, a partir del maig següent.

A.M.V.; Privilegis, Llib. I, 8.

In Dei nomine. Noverint universi, quod cum serenissimus ac magnificus princeps et dominus dominus Petrus, Dei gratia rex Aragone, Valencie, Maiorice, Sardinie et Corsice, comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie, vocari mandasset per suas litteras congregari in civitate Gerunde iuratos civitatis Gerunde necnon et procuratores, syndicos et actores universitatum civitatum, villarum et locorum ducatus Gerunde et ville ac vicarie Cervarie infra designatorum, causa petendi ab eisdem auxilium infrascriptum, habitis super subscriptis diversis tractatibus et colloquiis, tandem syndici et procuratores universitatum ipsarum suos, nemine discrepante, fecerunt tractatores et etiam constituerunt. Qui siquidem tractatores et syndici infrascripti seu maior pars ipsorum in presencia, scilicet, mei, subscripti scriptoris et notarii, et aliquorum venerabilium dicti domini regis Consiliariorum subscriptorum et aliorum inibi presentium obtulerunt eidem domino regi prefato nomine certa capitula in fine quorum et eorum quorumlibet idem dominus rex suas responsiones duxit apponendas. Postque iidem tractatores, interveniente aliquo temporis intervallo, per quod per eos una cum syndicis universitatum predictarum fuit

6. La present introducció i la transcripció d'aquest document formen part de la nostra tesina, encara inèdita: P. VERDÉS, *Fiscalitat reial i finances municipals: les ajudes per a les guerres mediterrànies (Cervera, 1350-1356)*, Memòria de Llicenciatura, Universitat de Barcelona, febrer, 1995.

finaliter concordatum, obtulerunt similiter eidem domino inter duas vices in presentia nostri, subscripti notarii, et aliquorum dicti domini regis Consiliariorum et aliorum inibi existentium certa capitula in fine quorum et eorum quorumlibet similiter fuit per eundem dominum regem late et in scriptis responsum. Omnibus igitur sit per actis die martis, duodecima die aprilis, anno a nativitate domini millesimo trecentesimo quinquagesimo primo, prefato magnifico domino rege constituto personaliter in camera quadam domus fratrum minorum Gerunde cum suo nobili consilio infrascripto, in presencia, scilicet, mei, infrascripti scriptionis et notarii et venerabilium Berengarii de Relato, consilarii et thesaurarii domine regine, Francisci Fuxi, secretarii, Bernardi de Bonastre, scriptorum, et Petri de Marginibus, de officio thesaurarie dicti domini regis, testium ad hec specialiter vocatorum; prefatus dominus rex laudavit, approbavit, ratificavit et firmavit capitula per prefatos iuratos, syndicos ac tractatores oblata et coram dicto domino rege discursa et disputata [verbotenus] et concessa in et eo modo quibus per eos dictum extitit et promissum et sub illa forma qua nobilis vir Bernardus de Capraria, eius consiliarius, cum dictis sindicis et tractatoribus concordaret super eisdem. Et nichilominus iuravit ea omnia et singula tenere et observare ac servari facere et compleri per dominum Deum et eius sancta quatuor evangelia suis manibus corporaliter tacta; que quidem iurari mandavit per suos venerabiles Consiliarios inibi assistentes; qui siquidem consilarii, videlicet, nobilis Bernardus de Capraria, nobilis Galcerandus de Bellopodio, maiordomus, Berengarius de Palatio, miles, Franciscus Rome, legum doctor, et Iacobus de Faro iurarunt sponte per dominum Deum et eius sancta quatuor evangelia manibus eorum corporaliter tacta, contra predicta non consulere seu venire quavis causa. Et statim iurati et tractatores civitatis Gerunde predictae et syndici ac procuratores subscripti, de quorum syndicatum inferius plena extitit facta fides laudarunt et firmarunt premissa omnia nominibus quibus super. De quibus omnibus idem dominus rex mandavit michi, subscripto notario eius, et dictis iuratis ac sindicis ac aliis quorum interfuerit fieri publicam sive publica instrumenta ad eternam rei memoriam infuturum.

Postmodum, vero, die mecurii proxime sequenti, circa horam crepusculi, tertia decima die dicti mensis aprilis, anno predicto, in presentia scilicet mei, notarii et testium infrascriptorum, prefato nobili Bernardo de Capraria, constituto una cum dictis nobili Galcerando de Bellopodio et venerabilibus Roderico Didaci, legum doctori, vicecancellario, Berengario de Palacio, militibus et Jacobo de Faro, consiliariis dicti domini regis, in ortu dicte domus fratrum minorum, nomine et in persona dicti domini regis et velut ab eodem, ut predicatur, plenariam potestatem habente, venerabiles Berengarius de Riaria, Arnaldus Rafaldi, Iacobus Marcho, Franciscus Savarres, Raymundus Tortosa [de Caxans], iurati, ac Guilelmus Sunyerii, consiliarius ac civis civitatis Gerunde, necnon venerabiles Franciscus de Ferrariis et Iacobus Sartoris, civis Minorise, syndici, iconomi, procuratores et actores ad infrascripta specialiter constituti a venerabilibus consiliariis et iuratis civitatis Minorise cum publico instrumento, auctoritate et decreto subbaiuli dicte civitatis intervenientibus, acto quinta kalendas aprilis, anno domini millesimo trecentesimo quinquagesimo primo et clauso per Bernardum de Cumbis, notarium publicum Minorise. Venerabilis

Arnaldus de Mecina, baiulus, non ut baiulus sed ut probus homo, et Raymundus Petri, paciarius, vicini ville Cervarie ac procuratores, syndici et nuncii certi et specialiter constituti cum publico instrumento, auctoritate et decreto baiuli dicte ville intervenientibus, acto die martis demane vicesima nona die mensis marcii anni proxime dicti clauso per Jacobum Ferrarii, de villa Cervarie, publicum notarium auctoritate regia per totam terram et dominacionem illustrissimi domini Regis predicti. Necnon Iacobus de Sancto Felice et Iacobus de Matavaques, civis Vici, et syndici et procuratores ab universitate civitatis Vici, una et insolidum cum quibusdam aliis ad subscripta personaliter constituti cum publico instrumento facto per Iohannem de Fontecohoperto, notarium publicum Vicensium, auctoritate Vicensis Episcopi die iovis intitulata nono kalendas aprilis anno a nativitate domini millesimo CCC^o quinquagesimo primo. Franciscus Prous, ville Berge, syndicus, actor et procurator universitatis ville Berge ad infrascripta specialiter constitutus cum publico instrumento, auctoritate et decreto Petri de Alodio, baiuli et iudicis ordinarii dicte ville intervenientibus, acto idus martii anno domini millesimo trecentesimo quinquagesimo, clauso per Petrum Çabaterii, publicum ville Berge notarium, auctoritate Guilelmi de Podio, vicarii perpetui ecclesie parrochialis ville predictæ. Necnon Arnaldus de Conaminas et dictus Franciscus Prous, procuratores, syndici et actores ab universitatibus extra villam Berge specialiter ad subscripta deputati cum publico instrumento facto et recepto, in posse Bernardi Biscarra de scribania dicti domini regis et eius auctoritate notarii publici per totam terram et dominationem suam, die iovis vicesima quarta die martii anno proxime dicto. Et Iohannes de Villasicca, procurator et nuntius ad subscripta specialiter deputatus et constitutus ab universitate ville Sancti Petri de Auro, cum publico instrumento facto per Laurentium Nicolay, notarium publicum dicte ville pro ecclesia ville eiusdem, die intitulata tertiodecimo kalendas aprilis, anno a nativitate domini millesimo trecentesimo quinquagesimo primo. Et Berengarius de Campoariollo et Iacobus Matharoni, procuratores, syndici et actores universitatis hominum ville Campirotundi, cum publico instrumento confacto per Bernardum Moline, notarium publicum substitutum a Gençana, uxore quondam Bernadi de Furno sororeque et herede universali Francisci de Pilis, quondam, notarii publici, et a Iacobo de Pomerio, notario publico Campirotundi, sextodecimo kalendas aprilis anno ab incarnatione domini millesimo trecentesimo quinquagesimo. Et Bernardus Esquerdi, procurator et syndicus una et insolidum cum quibusdam aliis ab universitate ville Bisullduni ad subscripta specialiter constitutus cum publico instrumento confacto per Bernardo de Fonte, notarium publicum substitutum, auctoritate domini abbatis et venerabili Bernardo Cavallerii, notario publico Sancti Petri de Bisullduno, undecimo kalendas aprilis, anno domini millesimo trecentesimo quinquagesimo. Et Arnaldus de Podio et Guilelmus Bels, procuratores et syndici ad subscripta specialiter constituti ab universitate hominum ville de Figueriis cum publico instrumento confacto per Bernardum Capmany, notarium publicum substitutum a Bernardo de Podio, cive Barchinone, publico notario de Figueriis, tertiodecimo kalendas aprilis, anno domini millesimo trecentesimo quinquagesimo. Et Raymundus Dalmatii et Petrus de Gayano, procuratores et syndici ad subscripta specialiter constituti ab universitate Turricelle de Montegrino, cum publico instrumento confacto per Petrum Onmarii,

notarium publicum de Turricele de Montegrino, octavo kalendas aprilis, anno domini millesimo CCC° quinquagesimo primo; necnon et quidam procuratores et syndici universitatis Castrifolliti et universitatis Castri de Pals.

Nominibus quibus supra ad hec, nemine discrepante et previo acordio et deliberatione super eisem gratis et ex certa sciencia, conformantes se ad predicta tam per dictum dominum regem et eius honorabilium consilium, iurata et firmata quam per eos concessa et firmata laudarunt et firmarunt capitula quorum tenores inferius inserti existunt ad que complenda quilibet eorum pro universitate de qua procuratores et syndici bona ipsius universitatis et eorum singularium omnia obligarunt.

Tenor vero capitulorum ipsorum ad que dimissis et pro nullis habitis primis per eos oblatis seu maiori parte illorum omnes se unanimiter concordarunt sequitur per hec verba:

(I) *Molt alt e molt poderós senyor, los jurats, síndics e prohòmens de les ciutats, viles e lochs del ducat de Girona, de Cervera ab sa vegueria, los quals vós, senyor, avets per açò appellats considerants los tractamens haüts entre vós, senyor, e ells per la ajuda graciosa que lus demanats, e considerants los capitols que ells, senyor, han offerits per açò a vós, senyor, e les respostes seguides graciosament, haüt entre si acord, vos oferem una galea bé e complidament a tenir en mar per II anys continuament següens, començadors lo primer dicmenge de maig e que el senyor rey lus prest e-lls do lo buch de la dita galea adobada e d'aquí avant faça tots adobs a la dita galea necessaris. E no-res-menys, lo senyor rey lus haja la dita galea a dar bona e sufficient ab son armament, ço és ab veles, remes, àncores, rests, palomeres, gúmenes e tota exàrcia necessària a la dita galea e arbres e entenes e ben adobada.* **Plau al senyor rey.**

(II) *E per rahó del dit atorgament, atorga lo senyor rey a les dites universitats les imposicions a tres anys a bona consciència e sguart dells jurats, cònsols, consellers de cascuna de lles dites universitats, ço és les universitats qui han acustumat de ordonar e consentir a tals coses.* **Plau al senyor rey.**

(III) *És emperò convengut entre ls dit senyor rey, d'una part, e ls dits jurats, tractadors, síndics e procuradors, d'altra, que si per ventura l'armament de la dita galea costava més de VI milia CC llibres (sic), que tot açò que costarà més haja a pagar lo dit senyor Rey del seu propi com solament les dites universitats, jassia ço que hagen e sien appellats a fer lo dit armament, no són tenguts de dar ne pagar en cascun dels dits II anys sinó les dites VI milia CC lliures. E axí mateix si'l dit armament de la dita galea no costava cascun any les dites VI milia CC lliures, és estat retengut per lo senyor rey que so que'n sobreria, convertit per avant en les armades damunt dites, en ço que'll senyor rey vaés que fos pus necessari.* **Plau a senyor rey e als dits tractadors.**

(IV) *Item, és avengut guayn que la dita galea farà, Déus volent, [ensemps] ho meyns dels altres, sia del senyor rey e no de lles dites universitats per ço com lo senyor rey se ha a parar al adob de la dita galea e a les remes e exàrcies d'aquella. E, si la dita galea se perdia o en altra manera se destrovia, que'll senyor rey lurs n'aya aver altra adobada a messió sua de les dites VI milia CC liures aytant com basten. E en cas que'lla dita galea, ço que Déus no vulla, fos de tot destrovida per qualsevol accident, que'll senyor rey lurs n'agués a provehir de altra bona e suficient en la forma damunt dita e segons que dit és. **Plau al senyor rey.***

(V) *Item que, si les dues parts de lles dites impositcions que les dites universitats metran per lo armement pujaran més de VI milia CC llibres, ultra les messions que faran en clavaris e per interesses de manleutes que aguessen a fer per les pagues de la dita armada, que de la més valia hagués lo senyor rey dues parts e les dites universitats la terça part, la qual més valia fos convertida en les dites armades. És entés emperó, que axí com lo senyor rey haurà de la dita impositció per cascun ayn VI milia CC llibres quities al dit armament, que axí mateix les dites universitats hajen de la dita impositció tres mille C llibres, que és la terça part de la dita proferta, part les messions que ultra les dites quantitats se faran per la rahó damunt dita. **Plau al senyor rey.***

(VI) *Item és estat avengut e entén lo senyor rey que, en cas que les impositcions dells II ayns no bastassen a les quantitats dessús dites del dit armament e de la terça part e de les messions, segons que damunt és dit, que en aquell cas en lo tercer any sia levada la dita impositció tro a compliment de azó que fallís de les coses dessús dites. **Plau al senyor rey e als dits tractadors.***

(VII) *Item que les dites ciutats, viles e lochs no hagen ne sien tenguts de metre ne contribuir en l'armament de la dita galea ne en les coses necessàries per aquella sinó XII milia CCCC llibres entre II anys, del primer dia de maig primer vinent a avant, [...] axí que en cascun d'aquests II ayns hi convertesquen VI milia CC llibres e no més a avant, comptades encara a açò totes messions qui se'n hagen a fer. **Plau al senyor rey; axí emperó que les messions que ells dien sien tan solament al armament de la galera e no en altres messions; e no sia comptat en les XII milia CCCC llibres donades al armament de la dita galea ans aquelles romanguen quities al dit armament, emperó que ultra la terça part que ells dewen aver de la dita impositció les messions e ço que costaran per haver los diners al dit armament sien e's puxen levar ultra les quantitats de les dites impositcions.***

(VIII) *Item que de la dita galea sia clavari e capità una persona que les dites ciutats, viles e lochs hi elegiran, qui aquell puxen metre e remoure e altre posar aytantes vegades con lus serà vist faedor, lo qual clavari e capità haja en la galea aytal iuredicció con acustumat és aver capità en galea e aja dret de capità axí com los capitans de les altres galeas auran e han acustumat. **Plau al senyor rey que'y haja còmit e patró, segons que en les altres galeas ha ordenat, e que hagen aytal poder com los altres patrons o còmits de les altres galeas que'l senyor rey [...]. E***

que si ells ho volien que y haga clavari a lur messió per fer les pagues de la dita galea e per reebre la moneda dells qui's convertirà en armament de la galea damunt dita.

(IX) Item que III aministradors elegidors per les dites ciutats, viles e lochs prenguen e distribuesquen; e hajen a destrubuir les dites XII milia CCCC libres enfre los dits II ayns en l'armament de la dita galea e en açò qui's despendrà per aquella. Los quals aministradors puxen armar la dita galea la on mils los parega e aquests III aministradors ne puxen ésser remoguts e altres meses per les dites ciutats, viles e lochs, los quals aministradors hajen a retre compte e fer sagrament e homenatge de aver si bé e leyalment en açò. Plau al senyor rey; emperò que aquells qui açò aministraran no s'agen a pagar dels VI milia CC libres. E que aquell qui açò distribuirà haja a fer al senyor rey, si present és a Gerona, o en absència sua al batle de Gerona, qui ara és o per temps serà, sagrament e homenatge axí con a ells de distribuir açò bé e leyalment.

(X) Item que les dites XII milia CCCC libres se hajen a levar e aver de impositions e passatges posadores lo primer die de mag e levadores per III ayns pus prop e continuament, segons en la forma per los dits prohòmens e sindichs a vós, senyor, demanada e puis declarada. Plau al senyor rey; axí que de lles dites coses se paguen los deutes que les universitats deuen. E entén lo senyor rey que la dita galea en aquell estament que tornarà, axí l'axàrcia que ll senyor rey hi metrà com ço que lls dits donadors hi auran mes, romanga quant desermada serà al senyor rey e sia tornada o treta o posada la on ell manera.

(XI) Item [demanen e] suppliquen que les impositions se posen e s leven a conexença dells jurats, consellers, cònsols e pahers de cascun loch en ço que viarés lurs sia e que passatge se [leve] de les bèsties carregades de mercaderia; axí emperó que les impositions e passatge sobrepugen solament la terça part de la quantitat que ll senyor rey aurà per la present proferta e de despeses e messions qui se'n faran. E si l senyor rey no se'n fiava en los jurats, paers, cònsols e sindichs, que elegesca l prohò de cascuna ciutat, vila e loch qui sia ab ells venedor e n puxa fer fe al senyor rey, mas que l senyor rey ne l dit prohò ne altre per lo senyor rey no demanen altre compte ne d'als no se'n entremeten. Declarat que si per aventura ço que les dites impositions e passatges levaven més de les dites profertes e terça part e messions et despeses, que l senyor rey d'allò més agués les dues parts e les dites ciutats, viles e lochs la terça. Plau al senyor rey e als dits tractadors. Declarat emperó e entén lo senyor rey que per la elecció de dit hom si no's fahia e's tardava, que les dites universitats no sien enpatxadés de levar o vendre les impositions damunt dites.

(XII) Item que en les dites impositions e passatges paguen e contribuesquen ço és lo senyor rey, la senyora reyna, lo senyor duch e lurs doméstichs. E richs hòmens, barons e nobles e tota altra manera de gent, salvant persones ecclesiàstiques constituïdes en sacres ordens o qui haja benifet; e aquells paguen en coses

indivisibles e encara en mercaderies que fassen con axí fos fet en les altres imposicions. Plau al senyor rey. És avengut que tot hom pach imposició, exceptat aquells qui són en sacres ordes o sien beneficiats o viuen claricalment. E, si per aventura lo bisbe ne l'esgleya contrastava de fet a açò, que en aquell cas con lo senyor rey ne sia certificant per les dites ciutats e viles o lochs, ell ne farà estar los dits bisbe e esgleya que de fet no-y contrasten. E si acabar no-u podia que en aquell cas [donés] lo dit atorgament.

(XIII) *Item que lls jurats, consellers, pahers, còsols e prohòmens de les dites ciutats, viles e lochs puxen sobre les dites imposicions e passatges e per ocasió de ço fer ordinacions aytantbé penals com altres e interpretacions e declaracions e que lls oficials aytantbé ordinaris com altres de les dites ciutats, viles e lochs e totes altres persones hajen les dites ordinacions e declaracions tenir e servir e exeguir e complir sens altra conexença e sens contradicció. Plau al senyor rey que lls damuntdits puxen fer ordinacions rahonables e acostumades de fer en semblans [tases] e imposicions.*

(XIV) *Item que, si el senyor rey havia del Sant Pare atorgament de les ajudes a la sua excellència per lo general de Catahlunya profertes en les Corts generals, que en aquell cas la dita ajuda e la concessió present cessàs e ces. Plau al senyor rey.*

(XV) *Item que com a alcunes viles e lochs del dit ducat sien demanades alcunes quantitats aytori a les despeses de seu benaventurós matrimoni, plàcia a la altea del senyor rey que les dites quantitats no-ls sien demanades, majorment con alguns d'aquells lochs a que demanam sien franchs. Plau al senyor rey que sia fet manament que no-y enanten a adés ne-n sien forçats durants les imposicions damuntdites.*

(XVI) *Item com les dites ciutats, viles e lochs e les gens constituïdes en lur juridicció sien molt oppresses e endeutades per deutes e per hosts e per altres necessitats que lo senyor rey, en cas que ja no-ls sia atorgat en la Cort general de Cathalunya est ayn celebrada, lurs ramet graciosament tots terços e totes penes e bans en que les universitats damuntdites e cascuna d'elles sien cahüdes entro el die de la present concessió, si donchs no eren crims. Emperó que si algun o alguns contradien a pagar en la dita imposició o era vedat de contribuir en aquella que no-s puscha alegar de la gràcia sobredita. Plau al senyor rey.*

(XVII) *Item que si en lo temps damuntdit de les dites imposicions e passatges les hosts exiran de les ciutats, viles o lochs damuntdits, que estant defora les dites hosts, cessen les dites imposicions e passatges; e aytant con cessaran les dites imposicions e passatges per aquesta rahó les dites imposicions e passatges sien posades e-s leven més avant ultra los tres ayns. Plau al senyor rey de les imposicions declaradores e imposadores que-ls sia reintegrat lo temps.*

(XVIII) *Item que en cas que la armada cessàs damunt dita enfre lo damunt dit temps, la present ajuda axí mateix cessàs e fos e sia en aquell cas per no atorgada. Salv emperò que en cas que no fos fet compliment a les universitats de la lur terça a esguart de les dues parts que'll senyor rey n'aurà aüdes que's leven les dites imposicions e passatges tro les dites universitats hajen compliment a lur terça e a les mesions et despeses. Plau al senyor rey.*

(XIX) *Item que en cas que'lls jurats, peyers, consellers e cònsols de les dites ciutats, viles e lochs no sien concordades en posar e ordonar les dites imposicions e en la manera de levar aquelles, que la major part d'elles, no contrestant la contradicció de les altres, la puxa posar en la forma que lurs serà vist faedor. E, si la major partida d'aquelles no se'n podia concordar, que sia en aquelles ciutats, viles e lochs en que fos la discòrdia d'açò posada e levada en la forma que era posada e levada en la ajuda feta al senyor rey en la guerra dells moros e per la execució de Mallorca e de Rosselló. Plau al senyor rey.*

(XX) *Item que'l senyor rey ab cartes sues ab son segell pendent [comunides] declar que per la proferta e ajuda damunt dita no sien perjudicats ne dampnificats ne leses en res los privilegis ne franqueses e libertats de les ciutats, viles e lochs damunt dits. Plau al senyor rey.*

(XXI) *Item suppliquen los dits jurats e síndichs e procuradors, en nom de les universitats, que plàcia al senyor rey que'ls dits prohòmens e síndichs per açò appellats o'ls aministradors qui per els han deputats de la galea per ells proferta puxen tatxar a lur bon arbitre los lochs reynals qui són del dit ducat e no són estats appellats a contribuir en la proferta a vós, senyor, feta per la dita galea, ço és lo loch del Mallol, de vescomdat de Bas, Palamors, Moylà e altres lochs reynals al ducat e que'lls dits lochs hajen a pagar la quantitat en que seran taxats sens contradicció. Plau al senyor rey que la dita taxació se faça per los dits aministradors dells lochs del realench qui són dins les vegaries, baylies e procuracions de cascuna de les dites universitats e d'açò farà e mana ara de present al scrivà e notari, sots scrit, totes aquelles cartes a açò necessàries e [manadores] per los dits jurats, síndichs e tractadors que s'endrecen als dits oficials, los quals oficials hajen a fer la execució damunt dita.*

(XXII) *Item plau al senyor rey que, en cas que la dita armada cessàs, que d'aquell dia a avant cessen les dites imposicions sinó aytant com ja seria despés e bestret en l'armament de la dita galea e en la terça part que deu venir quitia a les dites universitats e en les messions que per la dita rahó tro al dit dia serien estades fetes, les quals se puixen encara levar per ordinació de la dita imposició.*

(XXIII) *Item que totes cartes necessàries e qui exiran de la cort de vós, senyor, per les dites imposicions e passatges e per confirmació dells dits privilegis e per remissió e altres coses damunt dites isquen franques de segell e de salari d'escrivà e de totes altres coses. Plau al senyor rey que no pagen dret de segell d'açò que es*

convertirà en l'armament de la dita galea. Mas paguen d'aquella quantitat que es convertirà en lurs coses, a les quals coses se obligen de present per [lavons] pagar quant serà vist que'n porà sobrar ultra la quantitat damunt dita per sou e per liura en e per aquella forma que'ls de Rosselló e de Conflent e de Cerdanya se són obligats a la scrivania.

(XXIV) Item que'll senyor rey jur alls sants evangelis de Déu e per la creu de nostre senyor Ihesu Christ e faça jurar al seu conseyll tenir e servir e fer tenir e servir a totes altres persones totes e sengles coses damunt dites. Plau al senyor rey de jurar totes les coses que acordades li són e seran e ho farà jurar a son conseyll que no li conselleran contra.

Quibus omnibus sint per actis, statim dictus nobilis Bernardus de Capraria et alii prenominati et proxime dicti consilarii dicti domini regis, nomine eiusdem domini regis, mandarunt et prefati iurati, syndici et procuratores et eorum quilibet unanimiter petierunt et requisiverunt me, subscriptum scriptorem et notarium, hec capitula in fine premissorum deponi. Et de eis et eorum quolibet fieri atque tradi totquot tam dictus dominus rex quam iurati, syndici et procuratores supradicti quam etiam alii quorum interest et intererit aut interesse potest et poterit in futurum inde petierint et voluerint publica consimilia instrumenta per me, scriptorem ac notarium infrascriptum, sigillo prefati domini regis inpendenti munita. Acta fuerunt hec diebus, anno et locis predictis, presentibus dictis regiis, consilariis [...] subscripto scriptore et notari ac testibus specialiter vocatis venerabilibus Bernardo Vives, auditore curie, dicto Bernardo de Bonastre, Bernardo d'Area, de domo dicti domini regis, Raymundo de Brugaria et Iacobo Verdagerii, notariis, et alii inibi assistentibus in multitudine copiosa. Examinavit Rodericus.

Sig+num mei Bartholomei de Lauro, scriptoris dicti domini regis et eius auctoritate notarii publici per totam terram et dominacionem suam, qui predictis interfui et hec scribi feci et clausi, cum litteris rasis et emendatis in línea XIX^a ubi [dicitur "notarium publicum vincensem]" et/ subsequenter in XX^a línea ubi [dicitur] "auctoritate". Et in XXIII^a ubi legitur "Berengarius", et in XXVII^a ubi [cernitur] "per". Et in XXXIX^a ubi corrigitur "armades damunt dites"; et in quinquagesima ubi [inspittitur] "ha ordenat e que hagen aytal poder com los altres patrons o comits de les altres galeas que'l senyor rey armar han o auran. E que si ells ho volien que'y haja clavari a lur messió per fer les pagues de la dita galea et per"; et in LXIII^a ubi corrigitur "interpretacions e".

